

A MUNKA

XVIII. évfolyam, 30. szám.

ára 16 fillér

Salgótarján, 1940 július 20

Szociális erőfeszítések.

Szép és minden sorában meg-
szívlelendő beszéddel ment a Fel-
sőház nyári szünetre. Keresztes-
Fischer Ferenc belügyminiszter szó-
lott a magyar szociális kérdések-
ről s megállapításait igazán minden
jó magyar ember aláírhatja.

Az egész nemzetnek köszönet-
et mondott beszéde elején azért
az áldozatkészségért, amellyel a
mostani nehéz idők ellenére is lé-
nyeges anyagi eszközöket bocsá-
tott a minisztérium rendelkezésére,
hogy az megvalósíthassa jól átgon-
dolt szociális szándékait. Figyel-
meztetett a miniszter a kor szá-
vára is, amelyet minden országnak
meg kell érteni, ha nem akar el-
maradni az események mögött s
nem akar olyan meglepetéseket
megérni, mint amilyeneket a sze-
münk előtt ért meg nálunk egy
pár jóval nagyobb nemzet. Fejlő-
désünk irányvonalait nemzeti mul-
tunk szabja meg s az átalakításo-
kat, amelyek szükségesek, ugyan-
csak ennek a sajátosan nemzeti
fejlődésnek a figyelembevételével
kell végrehajtanunk.

Az idejében való helyes szo-
ciálpolitikai felismerés minden kö-
vetkezményét le kell vonni. Nincs
igazuk azoknak, akik azt állítják,
hogy Magyarországon nem történtek
szociális erőfeszítések, mert a
miniszter rámutatott arra, hogy
Magyarország igenis sokszor ere-
jén túl folytatott szociálpolitikát
s ha bizonyos vonalakon ez a szo-
ciálpolitika hibásnak bizonyult, ez
olyan emberi tévedés volt, amely
bármely területen előfordulhat s
amelyből le kell vonni a tanulsá-
gokat, hogy a jövőben helyesebben
cselekedjünk.

Sokat beszélnek és beszéltek
az állam-segélyezési rendszeréről,
az úgynevezett karitatív szociálpo-
litikáról, amely azonban a gyakor-
latban kétélű dolognak mutatkozott.
Nem lehet bárkit minden megkü-
lönböltetés nélkül segíyezni, mert
segítségre csak az érdemes, akiben
megvan a képesség és készség arra,
hogy a társadalom hasznos tagjává
váljék. Minden cselekedetünkben
a köz érdekeit kell szemünk előtt
tartani s a magánérdek csak any-
nyiban érvényesülhet, amennyiben
a közérdek szolgálatában áll.

A miniszter beszédének igen
fontos része volt az, amelyben
egy különlegesen magyar betegsé-
get tett szóvá. Ez a magyar beteg-
ség az egymásra felülről való lené-
zés. Ez az álláspont nagyon sok
kárral jár és nagyon sok hasznos
dolgát megakadályoz. Éppen ko-
runk nagy eseményei mutatták
meg, hogy csak azok a nemzetek
tudnak nagy eredményeket felmu-
tatni, amelyeknek társadalmi osz-
tályai nem a kölcsönös lenézés, ha-
nem a kölcsönös megbecsülés alap-
ján működnek együtt s mindenki-
ben testvért látnak, aki a nemzet
érdekében hasznos munkát végez.
Nevetséges valakit más szempont-

ból értékelni, mint abból az egyet-
len szempontból, hogy mennyire
használ a közösségnek s mennyire
járul hozzá saját erőivel az általa
elfoglalt helyen a nemzet nagy cél-
jainak előmozdításához. A felsőbb
társadalmi rétegeknek kötelessége
megérteni a kor szavát s a jóté-
konykodáson tulmenőleg kötelessé-
gük az egészségtelen társadalmi
egyenlőtlenségek eltüntetésére tö-
rekedni.

Ha a mai magyar társadalom
keresztmetszetét vizsgáljuk, akkor
felülről lefelé haladó rendben a

legalsóbb fokon a mezőgazdasági
munkásság rétegét találjuk. Éppen
ezért kötelesség, hogy ennek a ré-
tegnek az érdekében tegyünk a
legtöbbet s bocsássuk rendelkezé-
sére azokat az anyagi és szellemi
eszközöket, amelyek sorsának ja-
vításához hozzájárulhatnak. Az al-
sőbb néprétegek szociális helyzeté-
nek a javításával együttjár minden
ország s különösen a mi országunk
legfontosabb kérdésének: a nép-
szaporodás ügyének a megoldása.
Ezen a vonalon a gazdasági intéz-
kedéseken felül igen sokat tehet a
helyes felvilágosítás, amely terüle-
ten viszont a papság és a falu in-
telligens társadalma tehet nagy
szolgálatokat.

sokban, az íróasztal fogságában! Ki ne
tapasztalta volna, hogy a „szellemi” mun-
ka az egész szervezetet igénybe veszi?
S végül is mi jellemzi az u. n. szellemi
munkát? Az, hogy tudás és szeretet kell
a szántáshoz, a kötörféshez, a kazánfü-
téshez is. Tudás és szeretet nélkül a sza-
kácsné vagy a bányász munkája épp oly
keveset ér, mint az ugyancsak tudás és
szeretet nélkül dolgozó rossz tanáré vagy
rossz hivatalnoké.

A munkában mindig le kell gyúr-
nunk önzésünket. Még ha magunk szá-
mára dolgozunk is, akkor is az anyag
szabályaihoz, a megélhetés vas törvénye-
ihez, a tőlünk független, külső világhoz
kell igazodnunk. Innen van, hogy a mun-
ka az önzetlenség, az alázatosság, a fe-
gyelem nagy iskolája. A munka megtöri
önzésünket és megalapozza a társas éle-
tet. Csak a szeretet levegőjében van ott-
hon. A munka, természete szerint, sze-
retetből végzett szolgálat. Sántáni eszme
volt a munkát a gyűlöletet szolgálatába
állítani. A piachódító imperializmusok, a
munka belső természete ellenére felme-
revített osztályellentétek támadógépezé-
téből szorult, befőtött munka a társadal-
mak szétrobbantó feszítőerejévé változott
s így az élet helyett a halált szolgálja.

Hogyan történt ez? Elfelejtettük a
munka igazi célját. A művészet lenne ön-
cél, a munka sohasem az. A munka célja
a nyugalom. Nem a halál, hanem a be-
érett, betakarított termés nyugalma. Az
istentelen ember öncéllá tette a munkát,
állandó belső nyugtalanság üzi-hajtja, nem
ismer vasárnapot. Nem látja, hogy a te-
remtés hat napjának a hetedik, az Atyá-
hoz visszatérő s benne megpihentető nap
ad értelmet. A célt a megnyugvást, va-
sárnapot nem ismerő munka pokol. Az
istentelen étosz ezt a poklot hozza a földre.
Pedig vándor étosz ez, örökké masiroz,
de megpihenni és megnyugodni nem tud.
Nem ismer korlátokat és határokat. Nem
ismeri a keresztény vasárnapot és ezért
örökké „bolygó hollandi” marad.

A munka célja a szemléletű gazdag
nyugalma. Miért alkalmas előkészítő a
szemléletűre? Mert „a dolgozó ember
Istenhez hasonlóan másnak ad életet, ala-
kító tevékenységével lelkét leheli a dol-
gokba. S amint Isten jóságát önti szét a
létkben, úgy adja bele a dolgozó emberek
legjobb erőit művébe...” (Kecskés Pál:
A keresztény társadalomelmélet alapelvei.
„Aki így Istenhez hasonult, mélysége-
ben és elevenebben ismerheti meg, sze-
retheti és birtokolhatja őt.” (Szt. Tamás,
C. Gentiles, III. 21.)

A munka lelke végül is a szeretet.

A munka keresztény eszméje.

Alig nőttünk ki a bölcsőből, már is
halljuk a biztatást: Dolgozni! Ez a szó
azután elkísér minket egész életünkön
keresztül, egészen a sirig. Hol magunk-
nak, hol másoknak mondjuk biztatásul,
de a munka-eszméről az „Azért élünk,
hogy dolgozzunk” közmondásszerű alap-
fogalmon kívül vajmi keveset tudunk.
Nem mondom, olvastam már a munká-
ról jogi, gazdasági, történelmi, erkölcsi,
sőt még élettani vonatkozású értekezé-
seket is, de például nem volt alkalmam
találkozni olyan művekkel, melyek azt
magyaráznák, hogyan illeszkedik be a
munka a teljes emberéletbe, vagy mikép-
pen vélekedik a munkáról a keresztény
humanizmus, a keresztény bölcsélet? Mint
sokat dolgozó embert, mindig foglalkoz-
tatott ez a téma s az idők folyamán így
alakítottam ki magamban a fogalmát: A
munka gyümölcsöző cselekvés az élet
szolgálatában.

Egy téves vélekedés a paradicsomi
ősalápolat munkátlannak képzelte és ma
is sokan így képzelik. A munkát csak ro-
botos vezeklésnek, csak büntető keser-
űségnek, bűnhődésnek tartották és tart-
ják. Az ujjkor meg sok esetben öncéllá
tultozta a munkát. Elhagyta a gyümölcsö-
ző cselekvés mellől az élet szolgálatát.

Elfelejtette, hogy a munka az emberért
van s nem az ember a munkáért. „Az
ember munkára teremtetett, mint a ma-
dár a repülésre” — olvassuk Jóh köny-
vében. A munkátlanságra ítelt ember ka-
lickába zárt madárhoz hasonló. Az em-
ber alaptermészetén nem változtatott az
eredeti bűn és a bukás csak a munka
körülményeit változtatta meg. „Arcod
verejtékeivel eszed kenyeredet...”

A klasszikus görög bölcsélet külön-
séget tett testi és szellemi, rabszolgáknak
és szabad embernek való munka között.
A szobrászat például, testi, rabnak való
munkának számított. Plutarchos szerint
egy jól nevelt athéni ifju sem lett volna
hajlandó Phidiásszal, a görög szobrászat
legnagyobbikával cserélni. Ez a gondolat
a mai társadalomban is benne rezeget,
mikor uri és nem uri foglalkozásokat kü-
lönböltet meg.

A keresztény bölcsélet nem ismer
ilyen különbséget. Azt vallja, hogy a tes-
tet a lélektől csak a halál tudja elválasz-
tani s aki dolgozik, az mind testével és
lelkével is dolgozik. Hány tudós tette
tönkre testi egészségét a könyvtárak po-
rában, a laboratóriumokban, a virrasztá-

„A MUNKA” TÁRCÁJA

Bonus alezredes.

Írta: KISIGMÁNDI GÉZA.

Amikor leszállt a vonatról, nem azt
hallgatta, hogy miképpen mutatkozik be
a segédtisztje, hanem azonnal rámondott:

— Ha ön tényleges százados, ak-
kor azt is tudnia kell, hogy tábori öltö-
zet és kard nem illik össze. Erről még
majd beszélünk. Hol a fogatom?

Utánőzhatatlan osztrák-magyar nyel-
ven beszélt. Mindent megértett, ki is
tudta fejezni gondolatait, de lehetetlen
volt mosolygás nélkül hallgatni. Fél perc
alatt végigfutott a városon az a hír, hogy
megérkezett az új állomásparancsnok.

— Kutya bakafántos ember lehet
— adták szájról-szájra az utcán, a kávé-
házban, a nyári söröző helyiségben és a
kaszinóban. Százan is megforgatták a ne-
vét a szájukban, de nem tudtak eliga-
zodni ezen a latin szón, így azután ki-
alakult az a vélemény, hogy vagy cseh,
vagy lengyel a jámbor, de annyi biztos,
hogy nem magyar földön ringott a böl-
csője.

Még aznap este tiszt gyűlést hívott

össze a lakományában. Majdnem hanyatt-
estek a derék tiszték, amikor az ajtóban
az alezredes vonalzóval felfegyverkezve
viszonozta az üdvözléseket. Azután min-
denkitől elvette a fekete sapkáját és elől-
hátul megmérte a vonalzóval. Csak az
őreg Mórích Mór népfelkelő századosnak
volt szabályos magassága, valóságos tor-
nyos „fejfedője.” Még a segédtiszt is
megkapta a háromnapos szobafogságot,
pedig mindenki kifogástalan katonának
és vitéz zászlóalj-parancsnoknak ismerte.

Később sült ki, hogy a tiszt gyű-
lés előtt csak úgy mellékesen lekanyaro-
dott a sétaterre, ahol a gyönyörű esti
időben vidáman sétáltak a tiszték, ön-
kéntesek és a szobák nem képviselői.
Szinte forradalmat csinált percek alatt.
Maga elé állította az önkénteseket és
mindegyiken talált valami szabálytalan-
ságot. Akin bőr lábszárvédő volt, azzal
levétette. Hajmeresztő látványt nyujtot-
tak a szerencsétlenek, mert alig térd
alatt ért a nadrágjuk és a hónuk alá
csapott lábszárvédővel kellett elbucsu-
zniok a szörnyűködő hölgyektől.

Három nap alatt alig akadott olyan
katona a városban, akinek nem osztott
ki büntetést.

Elment a kórházba is, ahol a leg-
kedvesebb és legfigyelmesebb volt a se-
besültek iránt. Csak ott látzott, hogy be-

szélt a néhai Ausztria-Magyarország né-
peinek valamennyi nyelvén, de egyet
sem úgy, ahogyan művelt emberhez illik,
sőt a magyar után a németet törte legin-
kább kerekbe. Béla bácsi, aki békében a
kórház igazgató főorvosa volt, most pe-
dig ezredorvosként szolgált a házat, csak
ugy hizott a boldogságtól a sok dicsőret
hallatára és nem sejtette, hogy mikor
csak le rá a menykő? Mert sorsát nem
kerülhette el. Az utolsó kórteremből tá-
voztak éppen, amikor hirtelen felnyult a
kínosan fehér ajtó felső peremére és vé-
gighuzta rajta fehér kesztyűs kezét. Meg
sem nézte, hanem odabökte Béla bácsi
orra alá.

— Hát ez az a híres orvos, sebé-
si tisztaság? — pattogott, nyikorgott
ki fogai közül a meggyötört magyar szó.
Nyolc nap szobafogság lett a követke-
zménye.

Ekkor már olyan veszett híre kere-
kedett, hogy katona alig mert kilépni az
utacára. A háború negyedik évében gyatra
volt a felszerelés, kopott a ruházat, így
azután nem volt nehéz hibát találni. Sőt
az élelmezés fogyatékosága kisebb-na-
gyobb „eltulajdonításokra” késztelte a
bakanépet.

Már hosszúra nyúlt a szeptemberi
nap nyomán az árnyék, amikor egy hü-
vös hajnalon kifelé parkodott a városból

Az egymásért küzdő és dolgozó emberek ismeretlenül is csodálatos szeretetszövet-ségben élnek.

Egy középkori, konstantinápolyi kódex végén a következők olvashatók: „Ki

írta ezt a könyvet? Tudja Isten. Kinek írta? Tudja az Isten. Hála neki, hogy erőt adott hozzá.” Ugy vélem, hogy ez az idézet legjobban magyarázza meg a munka keresztény eszméjét. —y—n.

A vízvezetési munkák megindítása.

Alapos megfontolás és gondos előkészítés előzte meg a városi vízvezeték építést. A vizkutatás és kiválasztás, a vezetékek nyomvonala az összes dologi és személyi kérdések szerves egységbe tömörítése és a mi pénzügyi oldalt illeti mindennek költsége és a terhek viselésének kérdése mind-mind oly tényezők, amelyek a város polgárságának messze jövőjére hatnak ki. — Évek hosszú sorozatára volt szükség, hogy a vízvezeték kérdése annyira megérjen, hogy ez évben immár az építés megvalósításához is hozzáfoghasson a város vezetősége. — A vízvezeték építési szakértők, — a műszaki, jogi és pénzügyi bizottságok véleményével alátámasztott kivitelezési tervek a polgármester javaslatával ellátva kerültek a döntésre illetékes képviselőtestület elé, amely a meghirdetett pályázatok alapján az elfogadott tervek különböző vállalkozóknak adta ki s igyekezett az igen tekintélyes vállalati kereseteket a leggazdaságosabban megosztani.

Mint mindenütt, úgy a városok gazdálkodásában is keresni kell az olcsóságot; azonban nem lehet elv az, hogy a munkát mindig a legolcsóbb ajánlattevőnek kell odaítélni. — A költségvetések szerteágazó utvesztőiben ugyanis mindig el lehet dugni és álcázni oly tételeket, amelyek magukban hordják az ajánlatoknak irreálisitását. — Lehet, hogy valamely ajánlat — számszerűleg magasabb és drágábbnak látszik, mint a mögötte levő alacsonyabb végösszegű ajánlatok, azonban ha a számításba vett árakat kalkulálják: kitűnik, hogy az anyagárak, a munkabér és a tisztességes vállalkozói nyereség beszámításával üti meg azt a mértéket, amelynek alapján reálisnak minősíthető. Az tehát az elfogadásra leginkább alkalmas ajánlat, amely a reális ajánlatok között szám szerint a legolcsóbb. Igen természetes, hogy az üzleti verseny küzdelmeiben egyéb tényezők is közrejátszanak az ajánlatok elfogadásánál. A közületek döntésénél a helyi érdekeltségek, a szociális kérdések és a szavazatok megnyerése is irányítják a döntést.

A kivitelezésnél azonban mindezeneken felül a legsúlyosabb tényező az, hogy

a versenyben befutott vállalkozó mennyire komoly akaratú, képzett és képes az elnyert munkának szakszerűen és kifogástalanul leendő végrehajtására, hogy munkája s illetve vállalkozásának végrehajtása minden kritikát az elismerés megítélésével álljon ki.

A városunkban már megindult vízvezeték fektetési munkák végrehajtása egyrészt megnyugvást keltett a polgárság körében, mert immár megvalósulását látja és várja annak, hogy egészséges és jó vizünk lesz s nem kell tartanunk a víz okozta járványok veszedelmeitől. Másrészt zavart is okozott a megindult munka, mert az egyébként is szűk völgyben és utcákban a kiemelt földtömegek akadályozták a közlekedést. Jól tudja a polgárság, hogy ez az állapot csak ideiglenes és átmeneti, azonban mégis gyorsabb iramot kellene megkövetelnie, különösen a lakóházakhoz közelfutó árkok betömésénél, mert a laza és sok helyen feltöltött talajban futó árkokkal való beomlások még inkább fokozódtak és több helyen már az utat és a járdák alatti földtömegek is meglazultak úgy, hogy tartani lehet a komolyabb bajoktól és amelyek majd hosszabb idő múltán fognak jelentkezni s az összefüggést nehezen lehet kimutatni az árkokba befutott nagyobb tömegű csapadékvizek hatásával. De igen kíváncsi, hogy a házak közelében folyó további földmunkálatoknál a vállalkozók minden eszközzel szoríttassanak a teljes hatáscsökkentésre, nehogy az eddig tapasztalt omlások továbbra is nyugtalanítsák a polgárságot. A folyamatba tett munkák ütemét sem a politikai viszonyok, sem a pénzügyi és gazdasági kérdések nem befolyásolják s kizárólag csak attól függenek, hogy a szakszerű kivitelezés és ellenőrzés miként történik meg.

Minthogy a város vezetése minden lehetőt megtett arra, hogy a messze jövőre kibátó munkák a legjobban és úgy épüljenek meg, hogy a polgárság teljes megelégedésére szolgáljanak; az építési vállalkozókon fog mullani az, hogy kifogástalan és minden kritikát kiálló munkát hajtsanak végre.

FALU.

Ilyen lehetett ötven és százszázötven évvel ezelőtt is. Házak egymás mellett, vagy házak szétszórva, fenn a dombon és lenn a völgyben. Házak téglából, vagy kőből építve, cseréptetővel, vagy sárból verve, nádtelelővel vagy zsúppal. Az öreg zsúpfedelen fü nött, moha és fűfű, a fájós fűfű falusiak orvossága. A levét belecsöpögtették a fájós fűbe. Az utca poros, két oldalról vízesárok, de ezek egész nyáron nem láttak vizet. Az udvarokon üresek a kutak, a piacon, az egyetlen szivattyus kútból hordják a vizet. Szárazság idején sok baj van a vízzel. Egy ártezi kut minden falu álma.

Lehet, hogy igen, lehet, hogy nem, de nekem úgy tetszik, hogy az én gyermekkoromban mégis más volt a falu. Gazdagabb. Ha kocsin mentünk keresztül egyik faluból a másikba, több tehenet láttam, ökröt, kecskét, juhok, gyümölcsös kertek és jóval több gyereket. A legszegényebb házat is rendes kerítés vette körül, a nők, fontak, vásznat fehérítettek, kapáltak, gyomláltak, füstölögtek a kémények, a levegőben birkatokány szaga érzett és a gyerekek buzgó dicsértességekkel köszöntek. Vasárnap az egész falu templomba ment. Külön ültek a férfiak, külön nők a legények álltak és a leányok fel se merték emelni a lesütött szeméiket. Akkor is volt szegénység, bűn és ravaszság, de nem annyi és ak-

kora, mint mostan.

A falu volt az ősember kulturájának első határköve. Előbb csak falut építettek és csak sokára városokat. Előbb, mindannyiunk őse, a falu porában játszadozó parasztyerek, ha felnőtt, pásztor lett belőle, földmives, halász vagy vadász. Műveletlen vadak voltak, még nem voltak törvényeik, csak indulataik és inkább a nyers erővel, meg az alantas ravaszsgal, mint szorgalommal és igazsággal szerezték vagyonukat. A távoli multak kódében először csak úgy látjuk az embert, mint akit egyedül az erőszak vitt előre. Amikor már annyira szelídültek, hogy egymás mellé építették házait, az már a kultúra hallatlan diadala volt, mert alapjában hálálos félelemmel elkerülték egymást és barlangokba rejtőztek el egymás elől.

Alig hiszem, hogy a falut egykor, évszázadok múltán, a városi kultúra bármilyen fejlődése elpusztítja, vagy magába szívja. Inkább azt hiszem, hogy az évszázadok a kultúrát örlik fel, hogy a városokat elpusztítja a fajok és nemzettek egymás iránti gyűlölete és az a két utolsó faj vagy nemzet, aki az utolsó mérkőzést elvégzi a földön, újra barlangokba menekül egymás elől. És amikor a világlapítást újra kezdik az emberek, először ismét csak falut fognak építeni. K... n...

IGEN OLCSÓN

kapható 3 drb. régi típusu REMINGTON és 1 drb. CARDINAL

IRODAI ÍRÓGÉP

Megtekinthető Véghe Kálmán papírzetében.

Hírek és különfélek

Dohányfüst.

A napokban, egy ideges estén, amikor szemergő esőben hazafelé ballagtam szerény otthonom felé, jutott eszembe ez a téma, melynek nincsen ugyan semmi-

féle időszerűsége, de talán épp az időszerűtlen dolgok azok, amik mindig időszerűek, mert ott lebegnek magasan a napi problémák állandóan változó hullámvérése fölött.

Mint mondottam, hazafelé ballagtam szemergő esőben s ilyenkor nincs embernek rosszabb társasága önmagánál. Nem tud, csak bosszantó, kínzó, kellemetlen dologra gondolni és úgy érzi: lélek-egyenül van a világon. Pedig nincs egyedül, legalábbis a dohányos ember nincs. Előveszi a tárcáját, rágyújt egy cigerettára vagy szivarra és már nem érzi magát annyira magányosan.

Nem, nem akar ez propaganda lenni a dohányzás mellett, mert, lehet, hogy a nem-dohányos embernek van ilyen esetre más mákonya, de mi, a dohányzás megszállottjai, csak ilyenkor érezzük: a sok rossz mellett, amit a nikotinnak köszönhetünk, mennyi jót kapunk ettől a méregtől.

Nehéz ezt megmagyarázni, sem én, sem más s úgy hiszem, senkisé tudja. Wilde Oszkár a legkötelesebb gyönyör-

A gazdaságon szemközt jött vele egy tizedes, akinek akkora pirosra sült kényér illatozott a hóna alatt, mint egy kocsi-kerék. Megállította. Kikérdezte, hogy hol vette? A szemfüles altiszt hazudott, mint a karikacsapás, mire az alezredes rámondott: Kövesse engemet!

Megfordult és visszament a lakta-nyába.

— Ezt a tizedest be kell csukni, a kényeret el kell venni! — mondta keményen az ügyeletes tisztnek, aki csodálkozva méregette a kenyérvivőt; mert nem volt a gallérján egy csillag sem, ellenben földöntúli boldogság sugárzott az arcáról.

— Alezredes ur alázatosan kérem — hebegte a tiszt, mert nem akarta elhinni, hogy ennyire téved az alezredes — milyen tizedest tartóztassak le? Ennek az embernek nincs rangja...

Mintha villám csapott volna a parancsnokba, úgy bámult a bakára, aki egy szót sem értett az egészéből, csak vi-gyorgott. Nagy nehezen kivallatták azután, hogy az utcán intett neki egy tizedes és azzal nyomta a hóna alá a kényeret, hogy vigye az alezredes ur után, aki majd meg is fogja köszönni. Két hétig mást sem tett Bohus alezredes ur, mint kereste azt a vakmerő, de ügyes fickót, aki így megréztette a félelmetes embert. Hasztalan volt minden igyekezete, azért azután tovább lesekedett az utcán. Meglepetés-szerűen toppant ki a kapu alól, ahová előződen húzódtott be és csapott le a nem begombolt zubbonyu, vagy a kardot csak a hóna alatt vívó tisztnek elé. A főiskola előtt volt bő aratása, mert a tanulmányi szabadságon levő tiszt csak úgy pá-pyákára vetett köpenyvel szoktak egyik

előadásról a másikra átfutni, amíg szomorú tapasztalataik alapján le nem szoktak róla.

Hetekig mosolyogva arról az esetéről, amikor megállított egy gondtalanul fűtülő bakát, de közben látta, hogy a sarkon elsuban egy tiszt nyitott köpenyvel. Hasztalan kiáltott rá, a tiszt nem állt meg, mire a bakát küldte utána, hogy hívja vissza. A baka nem volt rest, oda-futott a már másik utcában sietve me-nekülő tiszt mellé és így szólt: Alázato-san kérem főhadnagy ur, siessünk, mert itt az alezredes ur...

Az is soká emlékezetes marad, hogy bosszulta meg a sors a saját tisztis-zolgája révén. A legény porázon vezette a gazdája vizsláját, amikor az utcából jövet-tejfelt vitt háza jó háromdecis csé-szében, de szokása szerint nem gombolta be a zubbonya utolsó gombját. Az alez-redes szigorúan megparancsolta, hogy azonnal tegye rendbe ruházatát. A legény mit tehetett egyebet, szépen lehajolt, a kövezetre helyezte a csészét és felegye-nesedve begombolkozott. Közben a kutya két-három mohó falással elpusztította a tejfelt, amit az alezredes asztalára szán-tak...

Azután amikor kitört a forradalom, a harag elemi erővel fordult ellene. De akkor is keményen viselkedett. Ejszaka lövöldöztek az utcában. Kinyitotta az ab-lakot és kinézett. Holtan bukkott vissza a szobába.

Akkor került csak napvilágra, hogy Lipót-rendje és Vaskorona-rendje is volt tehát derék katona veszett el a bogaras lengyelben, akit a magyarság fékentartá-sára küldtek a szintizta magyar városba.

Az örök pap.

Írta: MOLNÁR I. JENŐ.

A halál angyala végiglibbent a szo-bán. Nyomában forróbb lett a levegő s a halálvárás megülte a kis bányászlakást. Bevette magát a sarkokba, ránehezedett a butorokra, azok meg-megroppantak súlyos terhüktől, belopakodtak a beteg ta-ka-rója alá s apró verejtékgöngyöket préselt a baldokló homlokára. A hosszú évek kemény földalatti munkájában ki-cserzett bányász arca földöntúli nyugal-mat kapott. Az öreg Balogh József nem ijedt meg a halál közelségétől. Ismerték egymást, jó néhányszor farkasszemmel néztek már a földalatti labirintus vörösi odui-ban... Mokány ember volt. Nyugod-tan beszélgetett az ágy szélén ülő Kot-rocz Pistával. Együtt barcolták végig a kemény bányász életet, illő tehát, hogy a fogadásánál is egymás mellett legyenek.

— Hívj papot Pista — szóló Ba-logh.

Lassan, megfontoltan ejtette ki a szavakat. Érezni lehetett, hogy jól meg-gondolta őket, mielőtt kiengedte ajkán. Kotrocz nem csodálkozott ezen a kíván-ságon. Nem voltak ugyan templomjárók, de azt természetesnek találta, hogy az ember halála előtt eligazítja dolgait az Istennel.

Főállott és indult a papért. Magára maradt bányász sóhajtott egyet, kieresedett kezével széles dara-bos mozdulattal keresztet vetett, valami mormolt közben, kezét összekulcsolta a takaró felett és elmélkedett... Lehuny-ta mélyen ölt szeméit és a külső világ

megszűnt számára. Végigpergette megegy-szer életét, amelynek immár vége. Há-romszor megütötte mellét és bangos só-haj buggyant ki az ajkán. Bánat, bála-adás, imádás, minden benne volt ebben a röpke kis sóhajlásban. Aztán szobor-szerű arccal mozdulatlanul feküdt... Hogy mi történt ezalatt lelkében, Istene-nek ebben a kimeríthetetlen bányájában, azt csak az Alkotója és ő tudták...

Közben megjött Kotrocz a káplán-nal.

A pap kirakta a Szentséget, Olajat, Keresztet. Gyertyát nem találtak, elövet-ték hát a karbidlámpát és azt gyújtották meg. Kotrocz még széket tett az ágy mellé, aztán visszahúzódott a konyhába.

A káplán nyakába vette a stólat és leült a székre.

— Ego volo nunc confessionem fa-cere! kezdte a beteg mély, imádságos hangon.

A pap meglepődött a bányász ajká-ról elszálló latin szavak hallatára. Kíván-csian nézett a betegre. Eddig nem érde-kelte őt az arc. A lelket akarta fehérré tisztítani. És olyan egyformák ezek az greg bányászarcok!

A beteg is észrevette a pap cso-dálkozását. Számított is rá és mindjárt megkerdzte a magyarázatot. Lassan, von-tatottan, szüneteket tartva.

— Meglepődik főtisztelendő ur a latin szavakra? Egy vallomással tartozom balálom előtt azért hivatam ide.

Egy pillanatra megállt, mintha erő-t gyűjtene. Aztán folytatta.

— Harminc évvel ezelőtt én is olyan

nek nevezte a cigarettát, azért, mert nem elégíti ki az embert. Igaza van, de csak részben. A cigareta, szivar, a pipa — kinek mi a szenvedélye — több, mint gyönyör: az idegesnek csillapító, a türelmetlennek időöltetés, a magányosnak társ. Ha én is aforizmákat szikráznék, mint az említett angol költő, azt mondanám: a dohány az az orvosság, amely egyrészt csillapítja, másrészt megrövidíti azt a kínos betegséget, amelynek neve: élet.

De mondom, nem akarok aforizmákat gyártani, másrészt pedig nem is érzem az életet oly nagyon kínzó betegségnek, hiszen szép is, jó is tud lenni néha. De talán éppen itt van az a pont, ahol a dohányfűst lényege és szerepe lemérhető az életünk szempontjából.

Vannak pillanatok — mindenki tudja ezt, akármilyen szép is, jó is az élete — vannak pillanatok, amikor egyszer-

re mintha minden elromlanék az életünkben: hideg, üres és sötét a világ bennünk és körülöttünk. Nincs vágyunk, nincs célunk semmi, nincs kedvünk semmihez. Csak egy valami maradt, ami nem untat, nem fáraszt, amiből nem ábrándultunk ki: a dohány füstje... Egy szippantás és a magány érzése eltűnik. Két szippantás és lassan elszong az idegeink háborgása. Három szippantás és már körülnézünk magunkban és a világban: hátba mégis jó élni... Mire elszivtuk cigarettafűstöt, szivarunkat, mire kialudt a pipánk, mintha felszikkadt volna bennünk valami nehéz kő.

Szinte látom a nemdobányzókat elnézően gunyos mosolyát, amint ezt olvassák. De ugyancsak látom a dohányzókat megértő mosolyát is s remélem, hogy igazolnak engem az időszertülség ellen.

—y. —n.

Mestervizsgára előkészítő tanfolyam! Az Ipartestületek Országos Központja a m. kir. iparügyi miniszter 23 819/1939. sz. rendelkezése értelmében minden hónap elején 10 előadói és több kérdező órából álló ipari közigazgatási és gazdasági ismereti tanfolyamokat rendez. A tanfolyamokon szakelőadók ismertetik, illetőleg összefoglalják a mestervizsgálatokkal kapcsolatos általános és részletes iparjogi, társadalombiztosítási, adózási és gazdasági ismereti kérdéseket, a munkaidőre, munkabérré, fizetések szabadságra, stb. vonatkozó rendelkezéseket. Az előadások minden nap este 6, illetőleg 8 óráig az IPOK (Budapest, VII. Erzsébet krt. 9/11. L 3) előadói termében tartanak meg. A tanfolyam részvételi díja 4 pengő. Jelentkezni lehet minden nap d. e. 9—2-ig az Ipartestületek Országos Központja hivatalos helyiségében, esetleg az előadási napon augusztus hó 1-én este fél 8 órakor. Budapest, 1940. évi július hó 16. Ipartestületek Országos Központja: Dobsa László dr. s. k. igazgató. Papp József s. k. m. kir. kormányfőtanácsos.

Száll a hír mindenfelől s a rádió híreit bőven megtoldja a képzelet is. Minden magyarnak a szeme ott függ a térképen és látja, figyeli a szentistváni határokat. — De a trianoni határoknak még mindig van, kényszerítő erejük, s ezeken túl keserű, sós és befelészirt magyár könnyek öntözik a földet. A meg szállók sovínysza akarásai nem akarják tudomásul venni a történelmi jogokat és igazságokat, azonban erősen virrad s az igazság napfényre jó.

A városbázán is be volt vezetve a meghosszabbított munkaidő. A bizonytalannak látszó viszonyok rendkívüli gondosságra készítették a köz-

hivatalok vezetőit. Julius 6-ától kezdve reggel 8 órától este 8 óráig tartott a hivatalos óra a városbázán is és csak délutáni 2 órától 5 óráig volt szünet. Ezen idő alatt és egész éjjelen át is volt azonban ügyeletes tisztviselői és telefon szolgálat, hogy a megerőltetett munka pótolta nemcsak a bevonulások folytán beállott munkaerő hiányt, hanem lehetővé tette a rendkívül felszaporodott külön munkák elvégzését is. A tisztviselői kar végtelen nyugalommal és elismerésre méltó buzgalommal és áldozatos hazafias lelkesedéssel teljesítette renkívüli szolgálatait. Amint értesültünk f. hó 17-ével a rendkívüli szolgálat megszűnt és korlátozott mértékben a szabadságok is igénybevehetők.

ÚJ IRÓGÉPET

kaphat régi írógépeért

VÉGH KALMAN
könyvesboltjában
SALGÓTARJÁN.

Aki kézírását beküldi

Zsombok Zoltán írónak, érdeke grafológiai kidolgozást kap önmagáról jelleméről, tehetségéről, vagy másról, akinek kézírását beküldi.

Utbaigazítást nyer terveire, ötleteire, és tanácsot kap lelki és üzleti céljaira, problémáira.

Részletes levélben fejt ki minden-

feleke reverendás pap voltam, mint ön. Egy bányászaluban káplánkodtam a Dunántúlon. Tele voltam lelkesedéssel! De az élet keményben mostoha volt hozzám. A szemináriumból hozott hivatástűz észrevétlenül hamvadni kezdett bennem... Egyedül állottam... Plébánosom idősebb ur volt már s lélekben messze állottunk egymástól. Társaság után néztem... Egyre gyakrabbi vendége lettem a bányaigazgatónak és a mérnököknek. Az Isten-arc is mindjobban halványult lelkemben és felváltotta egy női arc. Ilyen állapotban kaptam meg a diszpozíciót. Az egyházmegye egy távolabbi falucskájába helyezték. A reverenda nesus-ing lett, teher a breviárium, idegen a papság. Lelkiállapotomat feltártam a lány előtt és szülei előtt is. Mária a kezét nyújtotta, szülei áldásukat adták rá. Diszpozíciót viszszaküldtem s bányatisztviselő lettem.

A beteg hosszabb szünetet tartott. A pap megse moccant. Kezét a térdén összekulcsolva tartotta és szemlehungyva figyelt az előtte kibontakozó tragédiát. Balogh köhécselt egy kicsit, aztán megköszönte a torkát és újból hozzákezdett:

— Ezután boldog idő következett. Néha kintzött ugyan a levelett reverenda, égetett a krizma, de ezeket csak magam éreztem és mikor elhagytak, zavartalanul boldog voltam. Feleségem finom lelke megérezte ezt a kettőséget és aranyos fáradozással azon volt, hogy kiűzze belőlem. Kitarásával sokat elért és azt hittem, most következik az igazi boldogság, mikor utolért a második tragédiám. Apósomat gyakran lekísértem a bá-

nyába. Egy ilyen alkalommal, mialatt bent időztünk, víz öntötte el és bányalég söpörte végig a bányát. Az ácsolat több helyen összeomlott és embereket temetett maga alá. Mi is ott rekedtünk. Derékig vízben vártuk a halált. A mentőcsapat ránk talált s megszabadultunk. A bánya szájánál várt a rettenetes hír: feleségem a borzalmas szerencsétlenség hallatára meghalt. Azt hitte, hogy minket is agyonnyomott a kő. Gyilkos szivroham ölte meg. Magával vitte szíve alatt a gyermekünket is...

Halála földhöz tepert. Én akit arra szenteltek fel, hogy a szeretetet hirdesse a földön, embergyűlölő lettem... Bűnbánatra, a papságra való visszatérésre nem is gondoltam... Megszereztem egy szerencsétlenül járt bányász iratait és csak azt vártam, hogy vége legyen a temetésnek. A temetés után magamhoz vettem az iratokat és megmaradt pénzeimet, bezártam lakásom ajtaját és bucsu nélkül, gyalogosan elindultam.

Ide vezetett a sorsom.

Munkát kértem és felvettek bányászoknak.

Ismertem a bányászok szokásait. Utánoztam őket s hozzájuk idomultam... Feleségül vettem egy bányászlányt... Gyermekünk lettek. Felneveltük őket, kitanítottuk valamennyit, aztán szédszedték, elhagytak. Elvitte tőlem őket az élet. Legutoljára az asszony hagyott el. A múlt éven vittük ki a temetőbe.

Újra magamra maradtam, mint mikor elindultam.

Visszatért a szeminárium és a három papi év emléke. Sokat gondolkoz-

kinek lehetőségeit és a megoldások módjait olyan ügyekre, tervekre, ötletekre és kérdésekre, amelyek természetesen és emberileg elérhetők.

A rádióból is ismert író tanácsainak azonnal hasznát veheti. Egy ilyen grafológiai kidolgozás a modern írásfejlesztés tudományos eredménye és elveti a babonák korából megmaradt jóvondólas frázisait.

A válasz díját Ön szabja meg: tesszészerinti összeg postabélyegekből és címzett bélyeges válaszborték mellékelendő. Cím: Zsombok Zoltán, Budapest, 62. Postafiók 46.

Hadipótdíjat a magánalkalmazottaknak is! A tűzharcos törvény értelmében a hadviselt közalkalmazottak részére ugynevezett hadipótdíj folyósítanak. Most a Magyar Tűzharcos Szövetség-mozgalom máris eredményhez vezetett. A fővárosi üzemek nemzetvédelmi pótdíj címen állították be a hadipótdíjnak megfelelő összeget és akadt olyan magánvállalat is, amely már engedélyezte a pótdíj rendszeres fizetését. A Tűzharcos Szövetség most valamennyi magánvállalatot felkér arra, hogy kövessék a példát és részesítsék hadipótdíjban világ-háborút járt alkalmazottaikat.

Nyerskoszt.

Az élet kiapadhatatlan leckét és témát osztogat szét örök tanítványai az emberek között. Hogy ezek között melyek a százszázalékos új témák és leckék, szinte kideríthetetlen. Az élet mindenkor szakadozott és ellentmondó volt, de az ember rendkívüli képzelőtehetsége még abból az időből származik, amikor két állatbőrt lyukgattott ki, valami spárgaszzerű növényrosttal összekötötte és a fején keresztül magára huzta. Ez volt az ember első ruhája. Később volt egy köfeszéje, ezzel fákát döntött ki, tutajt csinált és ezzel ura lett a nagy vizeknek. Főzni azonban még nem tudott. Még nem volt kenyere, nem tudta, hogy a húst sütni is lehet és a tűz valami rejtélyes istenség volt számára. De mit evett az ősember? Azt, amit a mai diétás, nyerskosztos, gyümölcsfogyasztást rendelő orvosi tudomány előír.

Egy orvosi anketén — mint olvasuk — a nyerskoszt és a gyümölcskurák nagy gyógyító erejét propagálták. Természetesen, megfelelő diétáskoszt kíséretében. Az előadó orvosprofesszor élelmiszer-technikusok által óhajtja a diétás kosztok kiképzését népszerűsíteni. A diétás kosztot tudományos értelemben óhajtja összeegyeztetni a mátrai gyümölcsfogyasztással, a gyöngyösi dinnyével, a szőlőkurával és így óhajtja belekapcsolni az idegenforgalom programjába.

Minden idevágó program megbízsergeti a magyar ember vérére. Már ma-

gában ez a szó: idegenforgalom, olyan, mint a mesebeli kut, amelyben kincset lát, aki belenéz, de csak az tudja onnét kihalászni, akit egy tündér valami jellel erre megjelölt.

Bizonyos, hogy egy világhírű nyerskoszt-szanatórium a Mátrában, hallatlan áldás lenne szegény fejűnkre. A nyerskoszt, ennek a leghösbbs táplálkozás formának vannak ugyan épp úgy ellenségei, mint barátai. Mégis alighanem a nyerskoszt fogja elragadni a pálmát a főttkoszt elől. Sőt vannak jelek, amelyek arról regelelnek, hogy a nyerskoszt hallatlan hatással van a vér és az agysejtek mindenemű kártékony nyugtalanságai, forradalmi kirobbanásai és politikai elfajulásaira.

Mindebben egyedül csak az a szomorú, hogy ez is, mint minden jó és okos eszme, csak az anketék keretén belül marad. Hogy miért? Csupán azért, mert mindig több a husevő állat, mint a legelő. (—oppá—)

SZINHÁZ

A lefolyt héten a szintársulat műsora, a mult héthez viszonyítva ismét nivósabb volt. Herczeg Ferenc „A HID” című, történelmi színműve emelkedett ki magasan a heti műsorból. Előadás és rendezése értékaló volt s minden tekintetben azt bizonyította, hogy a társulat együttese kiváló alakítást tud produkálni, ha megfelelő költői darabról van szó. A hét többi műsorszámaiból említést érdemel a szombat és vasárnap este bemutatott „MESE HAZASSÁG” c. operett, melynek az adott érdekessége, hogy a szintársulat két működő tagjának a szerzeménye. Szabó Sándor, a városunkban közkeveltségben álló, tehetséges táncos-komikus, mint a darab szövegírója, a szakmájához közelálló lelkületből vette a darab tartalmát, mely ha nem is volt normális hatásu, de semmivel sem volt gyengébb a pesti színházak szerződött librettistáinak nyári-idenyű, könnyű darabjaitól. Lászlóffy Lajos, a szintársulat karnagyának zene és énekszerzeményei a modern zenétől ma elvart minőség és milyenség első osztályát nyújtják s a szöveghez nagyszerűen illeszkednek. Mindebben, mind a többi darabban is a szereplő színészek teljesítményét az iskolázott tudáson felül sok-sok hivatásszeret is jellemzi.

Ma, szombaton, még megismétlik, igen helyesen, a „TOKAJI ASZU”-t vasárnap, bucsuelőadásként, az egész társulat felféptével, három óras, nagy tartaestet adnak.

Vértés Károly és társulata az utolsó szintáron hálás köszönetet mond a város vezetőségének, a hatóságoknak, a sajtónak és a lelkes színházbarát közönségnek a kedves, magyaros vendégszeretetért.

A város közönsége, a színházba járó és nem járó egyaránt, szintén hálás szívvel fog gondolni a mai mostoha idők nehéz viszonyai között oly szívvel és lélekkel a magyar nyelvet és kultúrát terjesztő, önzetlenül dolgozó és az élet kényelmeit feláldozó „nemzet napszamosaira” s Isten áldását kérve további működésére mi is kívánjuk, hogy a legközelebbi viziontlátás, az általuk kívánt „szébb Magyar jövő reménye”, már a megvalósulás teljes örömeiben hozzon össze bennünket!

(—ány.)

Virágosítsuk városunkat.

Egy jókarban levő, használt kerékpárt veszek. Cím a kidóban-

